

**RESPUBLIKA HUDUDLARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSIYALARNING
AHAMIYATI**

Abdujabborov Akmal Alisher o'g'li

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti magistranti

akmal92.05@gmail.com

+998-99-044-44-77

Innovatsion salohiyat butun mamlakatni, balki uning tarkibiy qismiga kiruvchi alohida hududlarning rivojlanish vektorini belgilovchi eng muhim omildir. O'zbekiston Respublikasi hududlarini innovatsiyalarga yo'naltirilgan rivojlantirishning ahamiyati nafaqat tashqi, balki ichki muammolar, masalan, mamlakatning barcha hududlarini mutanosib, bir xilda rivojlanishini ta'minlash zarurati bilan ham bog'liq.

Innovatsion salohiyatni oshirish muammosi xalqaro reyting agentliklari, mahalliy davlat hokimlik organlari va Respublikaning ilmiy markazlari tomonidan faol o'rganilmoqda.

Yuqoridagilar tadqiqot obyekti sifatida innovatsiyaning alohida ahamiyati va hududlarning innovatsion salohiyatini o'rganishning dolzarbligi haqida xulosa qilish imkonini beradi.

Ishning maqsadi O'zbekiston Respublikasi hududlarining innovatsion salohiyati va uning hududiy-iqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'sirini o'rganishdan iborat.

Tadqiqot maqsadiga erishishda quyidagi ishlar amalga oshirildi:

1. Innovatsion faoliyatning nazariy jihatlari, innovatsion salohiyat, innovatsion faoliyat va jarayon sifat tahlilidan o'tkazildi.

2. Innovatsion salohiyatni baholash uslubiyati va asosiy ko'rsatkichlari ko'rib chiqildi.

3. O'zbekiston Respublikasi hududlarining innovatsion salohiyati darajasi aniqlandi.

4. Innovatsion salohiyat va hududlarning iqtisodiy ko'rsatkichlari o'rtasidagi mutanosiblik aniqlandi.

5. Innovatsion salohiyatni joriy etishni tavsiflaydigan innovatsion mahsulotlar, ishlar va xizmatlar hajmi va uning iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha tarkibiy tuzilishi o'rganildi.

O'zbekiston Respublikasi hududlari tadqiqot obyektlari bo'ldi.

Tadqiqot predmeti – hududlarning innovatsion salohiyatini tavsiflovchi ijtimoiy-iqtisodiy parametrlaridir.

O'zbekistondagi aksariyat iqtisodchi olimlarida innovatsion salohiyatning mohiyati va tuzilishi haqida aniq ilmiy tassavur yo'qligi, mahalliy jihatlarni ilmiy talqin qilish ishlarini murakkablashtirdi. Ko'pincha, innovatsion salohiyatni statistik baholash uchun uning turli tarkibiy qismlarining bir qator ko'rsatkichlari va xususiyatlaridan foydalaniladi.

Tadqiqot doirasida aniq ko'rsatkichlarni tanlash nazariy sifat-miqdoriy va korrelyatsiya tahlili asosida amalga oshirildi. Natijada hududlarning innovatsion salohiyat darajasini tavsiflovchi statistik ko'rsatkichlar guruhlarini shakllantirildi. Ular 2019-2022-yillarda O'zbekiston Respublikasi hududlaridagi innovatsion salohiyatning jamlanma ko'rsatkichlarini hisoblash uchun asos bo'lib xizmat qildi. O'zbekiston Respublikasi subyektlarini reytingli baholash va innovatsion salohiyat darajasiga ko'ra tipologik guruhlash imkonini beruvchi ko'p qamrovli median uslubdan foydalanishga ehtiyoj sezmoqda.

2019-2022-yillarda O'zbekiston Respublikasi subyektlarining innovatsion salohiyatini tahlil qilish natijalari guruhlar tarkibining o'zgarmaganligini ko'rsatdi. Bu innovatsion jarayonning barqarorligi va innovatsion salohiyat va iqtisodiy salohiyat o'rtasidagi mustahkam statistik bog'liqlik mavjudligidan dalolat bermoqda.

Yuqorida keltirilgan ma'lumotlardan kelib chiqqan holda, guruhlar tarkibida kuzatilishi mumkin bo'lgan "barqarorlik" mavjud degan xulosaga kelishimiz mumkin. O'z o'rnida, innovatsion salohiyatdan foydalanish samaradorligi trendi yil sayin ortib, hududlar iqtisodiy yuksalishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 11.09.2023-yilda qabul qilingan "O'zbekiston-2030" strategiyasi to'g'risida" Pf-158-son qarori.

2. Глинский В.В. Статистические методы поддержки управленческих решений: Ilmiy monografiya. Novosibirsk: NGUEU nashriyoti, 2018-yil. – 254 b.

3. Chemezova E.Yu. Statistical methods in the solution of the applied problems of the development of territory. Vestnik NSUEM. 2013;(4):153-165.